

Don Juan

ДЖРДЖ ГОРДЪН БАЙРОН

Д О Н Ж У А Н

(Превод от английски на Стефан К. Робев)

Откъс върху черновата на Песен Първа,
прибавен лично от Лорд Байрон.

Аз вярвам, Боже, че съм с кал замесен,
тъй както имам чувства, кръв и кости,
но миналото ми е вече песен,
а бъдещето... (ще призная просто,
че пиша позамаян и отнесен -
изглежда, пиенето беше доста).
Да, бъдещето е сериозно нещо,
но в този миг за сода ме подсеща.

ПОСВЕЩЕНИЕ

1.

Боб Соути, ти поет си със награди,
представител на славните ни раси,
на торите макар че се продаде,
от ум все още имаш си запаси;
кажи, предателю, какво им даде,
за да достигнеш черните им каси? -
на тези честни, благородни хора,
наподобяващи свине в обора.

2.

"Щом яслата е пълна, пеем в хор"
(банална песенчица, но добра),
"добра е тя дори за царски двор",
а също за регентските пера,
за Колеридж, за този книжен пор,
заровил нос в нечистите ведра,
където търси как да обяснява
това, което сам не проумява.

3.

Ти, Боб, си невъздържан и нахален,
защото си разочарован днес,
че все си още не съвсем окалян,
подобно на придворните без чест,
а напънът ти, Боб, многострадален,
от некадърност и позор е смес;
и ти ще паднеш, скъпи Боб, на пода,
макар че си с крила последна мода.

4.

И Уордсуорт в "Екскурзията" своя
(там страниците са над пет стотици!)
на мъдростта си води ни пред строя,
застлана плътно с поетични трици
и с празни думи, пълнещи безброя,
предназначени само за умници;
да, творческата страст на тази нула
е нова като Вавилонска кула.

5.

О, джентълмени, липсата на друга
по-хубава компания от тази
във Кесуик е главната заслуга
на здравия ви сън - да ви опази
от болките на съвестта под плуга,
когато заприичдат на талази.
Поезията чест е, за която
със океан сменете своето блато!

6.

Аз дребни мисли тук не имитирам
и сам не съм дотам самолюбив
при славата ви тъмна да се свирам,
заради злато - жълт мираж красив.
Че за пари творите, аз разбирам,
и Уордсуорт избранник е щастлив,
но все пак, знайте, място във Парнас
по грешка отредено е за вас.

7.

Притворството ви скрива голотата
на мислите, дори и да са честни,
о, аз не ви завиждам за делата,
нито за позлатените ви песни -
широка е за творчество Земята,
особено за лаврите ви лесни:
Скот, Роджърс, Мор, поети цял рояк
ще спорят с вас за лавровия знак.

8.

На мен и музата ми пешеходна
не ни харесва вашия Пегас,
та той ще хвърли стоката негодна,
щом само чуе скъдния ви глас.
Задача на поета благородна
е да се преценява всеки час,
а шумният и самохвален вик
не е гаранция, че си велик.

9.

Тоз, който пази лаврите за сетне,
(и чака Времето да се обърне)
на сън богатства има той безчетни
и пак на сън във факт ще ги превърне.
Макар понякога и да просветне
и из-зад мрака сънно да надзърне,
отива жадната за слава гмеж
по дяволите, като мокра свещ.

10.

Когато сам от зли езици плют,
за Милтън Времето бе съдия,
и то навред направи го прочут
така, че Милтън гордо засия,
но на забравата във злия skut,
макар и временно докле стоя,
той не завайка се, не възропта
и не похули райските врата.

11.

Ако се върне този свят слепец,
та пак кръвта тиранска да смрази,
пак да го съдят, сякаш е крадец,
със зрящите пророчески сълзи,
на безсърдечни дъщери отец;
сам беззащитен, злите той грози.
Дали ще срещне с обич и елей
евнух мисловен, като Кясълрей?

12.

Една жестока, подла, мръсна твар,
зачената във преизподен час,
за обществото тягостен товар,
от ада спусната и с адска власт,
с тиранска мъст и на Тирана дар,
с талант да трови всекиго от нас,
да ни завързва с примки от змии
и яд в сърцата ни да утаи.

13.

Оратор с безподобен нрав такъв,
издигнат в ранг за своя зъл порок,
дори когато прави се на лъв
извиква смях, защото не пророк,
а шут е той, макар и да е пръв,
когато лее глупост цял поток
и иска нацията ни да стресне
със празен шум и вопли поднебесни.

14.

Мошеник важен, той напъва кръст,
за да накара в този божи свят
да почнат всички да го сочат с пръст,
че е добър във своя занаят.
Лъжите му са със огромен ръст,
за робите той звяр е всепризнат,
защото винаги по милост божа
да одере готов е всяка кожа.

15.

Да можехме да съдим само с ум,
кастрирайки душевния си смут,
бихме могли без много празен шум
да проумеем този космос луд -
тук свободата е рекламен бум,
тук мъдростта на хитростта е шут
и смелостта не липса е на страх,
а на безчувствие, порок и грях.

16.

Как да убегна техния затвор!
Италия! Ти мой ще си пристан.
Към теб сега отправям своя взор,
към твоя римски дух в лъчи огрян,
за раните ми нужен е простор,
защото мойта скръб е океан;
Европа - ад от роби и царе,
където Соути лаврите бере.

17.

Лауреате, пак издигам тост
за теб със ясения си скръбен стих,
прости ми, че не съм любезен гост
и твоята суетност нараних,
стихът за мен е мощен нравствен лост,
а не ласкател и притворник тих,
макар че план е твърде виликански
да промениш нрав ултрадонжуански.

Венеция, 16 септември 1818 г.

ПЕСЕН ПЪРВА

1.

Необичайно е да пишеш за герои,
щом сменят се така начесто те
и виждате как пак след нов завой
на истински попаднали не сте.
Затуй смирено бия аз отбой -
ще взема Дон Жуан. Той от дете
по куклените театри с мен дружи
и ме развлича с своите лъжи.

2.

Палачът Кумбърленд, и Улф, и Хок,
принц Фердинанд, и Кепел, и Бургон,
в Историята имат свой чертог,
тъй както днеска Уолсли има трон,
да вържат като Банко с меч и рог
те искат царски флаг на свой пилон;
С Наполеон, а и с Дюмуриер
е горда Франция - виж "Куриер".

3.

Барнав, Брисо, а също Мирабо,
Дантон, Марат, и Клоц, и Лафайет,
герои бяха с храбро потекло,
а други са забравени безчет;
Жубер, Марсо, Лан, Хош, Десе, Моро,
военни за парада най-отпред,
с заслуги някога неизброими,
но неудобни днес за моите рими.

4.

Бе Нелсън нявга на войната бог
и още дълго можеше да е,
но славата обърна своя ход
и Трафалгар не е, което бе,
пехотата сега е във възход,
а за моряците ще става зле.
Самият Принц е за пехота здрава,
затуй обрече Нелсън на забрава.

5.

И до Агамемнон смелчащи лични
живяха с чест и мъдрост в храбростта;
подобни? - Да, макар не идентични,
уви, обаче нямаха честта
да се поместят в стихове прилични
и тъй не уцеляха: - ще спестя
гнева си. А за моята поема
аз, както казах, Дон Жуан ще взема.

6.

Епиците започват от средата
(така например прави и Хораций) -
героите си спомнят времената
чрез разкази със случки за юнаци,
докато след гощавката богата
с жени приятни своите мустаци
засукват в рай, дворец или подмоли,
които все на кръчма имат роли.

7.

Обикновен метод, но не и моя.
Аз искам да започна отначало
и да следя на повестта развоя
без спомени за щяло и нещяло;
стихът, поставен най-отпред на строя,
ще обрисова в черно и във бяло
бащата на Жуан с любов голяма,
а след това и неговата мама.

8.

Роден бе той в красивата Севиля,
прочут град с портокали и жени,
душа, която в него не е била,
ще съжالياва чак до старини -
със неговата красота по сила
не може нищо тук да се сравни.
Домът на Дон Жуан бе край реката,
под името Гвадалквивир позната.

9.

Хозе, безспорно Дон, беше баща му,
хидалго чист и благородник пръв
с испанско самочувствие голямо
без капка черна и еврейска кръв;
ездач, подобен като него няма,
а и да има, - точно не такъв,
като Хозе, на Дон Жуан бащата.
Но все пак нека уточним нещата:

10.

Достойна дама майка му бе там
със знания във всички висши сфери
на праведния християнски храм,
честта с ума ѝ може да се мери,
довеждаше най-мъдрите до срам,
и как ли няма всеки да трепери
от завист, щом на всяка крачка вижда,
че тя стои над всички дважд и трижди.

11.

Богата мина беше в паметта,
цял Калдерон, от Лопе почти всичко,
на ум без труд повтаряше си тя
и да подскаже можеше самичка
от всяка роля в трудните места;
не бе изкуство, а добра привичка
за нея дарбата да се запомня:
у Дона Инес беше тя огромна.

12.

В науките тя първа бе по смятане,
а в добродетелите - по раздаване,
понякога с язвително подмятане
тя остроумничеше неподправено,
изобщо аз безсилен съм докато не
я възвися над всякакво сравняване.
А дрехите - брокат, тафта, коприна,
и всичко друго - като на витрина.

13.

Латински, тоест текста "Мили Боже",
и гръцки, азбуката - сигурен съм, че
ведно с романси френски, тя ще може,
макар и с грешчици, да изрече;
като испанка, тя не се тревожи,
че мисълта ѝ ясно не тече;
за нея силата бе в теоремата:
мъглата облагородява темата.

14.

Обичаше английски и иврит,
изтъкваше, че те са даже сходни;
това твърдеше, имайки предвид
двустия от шлагерите модни,
не смея тук да бъде упорит,
но на иврит във песните народни
"Аз съм", глаголът във сегашно време,
звучи в английски "Дявол да го вземе!"

15.

Жените ползват думи. Тя бе сказка.
Очите клетва. Веждите светилище,
директор, който сам си ръкопляска
в собственото си самоучилище,
като сър Самюел, умрял без ласка
в законодателното си чистилище,
самоубит във "Век на суетата"
(по-редно е да бъде "тъпотата").

16.

Накъсо, тя бе линейка сметачна
на мис Еджуорд от притчите излязла,
почти на мисис Пимър равнозначна
или на друга благоденствалка ясла,
самата Добродетел най-прозрачна
във нейното лице се беше врасла;
"Жени, грешите!" казва всеки мъж,
а тя не бе грешила ни веднъж.

17.

О, Боже, несравнима беше тя,
дори посред гълпата на светиците,
далеч на дявола от хитростта
на ангелите ангел бе в редиците,
и всеки дъх от нейната уста
бе лек и точен, както е у птиците;
по нравственост тук няма на Земята
твар божа, свята, като госпожата.

18.

Да, свършена бе, но този дар
не се цени на нашата планета,
където прародителят ни стар
във рая дълго трябвало да крета
без страсти пред любовния олтар
(добре, че все пак наруши обета!),
и Дон Хозе - на Ева син напет,
зазоба плод, но без да чака ред.

19.

Той беше смъртен с най-безгрижен вид,
плюл в учените с книгите им мъдри,
обичаше на всичко да е сит,
без оглед, че жена му ще се сърди.
Светът, навикнал на порок прикрит
в царства и родове, привидно твърди,
мълвеше с две метреси бил в интрига;
за свада вкъщи и една му стига.

20.

Самата Дона Инес, по заслуга,
ценеше много всяко свое качество,
ще сбъркам ако я рисувам друга,
но на мъжа си мъжкото юначество
тя не прие да счита за услуга -
дотоам не стигна нейното чудачество,
затуй и не пропусна нито миг
удобен, да го надари с ритник.

21.

Това е лесно най-вече с човек,
потънал в зло, без мерки за защита,
но даже и да си голям стратег,
пак идва бой в позиция открита
и мислиш, че жената с удар лек
не е като да удря със копита...
Уви, ветрило в женския юмрук
понявга, странно, удря като чук.

22.

Тъй жалко е девойки с нежен нрав
за зле възпитани да се омъжват,
или за господа от корен здрав,
които уж цъфтят, но без да вържат.
Въздържам се да кажа кой е прав
и мислите ми също се въздържат,
тук дума имат интелектуалките,
еднакво и големите, и малките.

23.

Инес с Хозе се караха - защо,
не може никой да ни каже тук,
това не ме засяга сто на сто,
но любопитството ме прави друг -
приятели оправям все, а то
ме тласка пак към чужд проблем на пук;
и никога при моите беди
умът ми не успява да седи.

24.

Тъй аз се вмесих с воля най-добра,
но не получих същото в ответ;
изглежда, че успях да разбера,
глупакът винаги е все зает
и ден, и нощ, и в здрач, и във зора...
А аз до парапета чаках ред,
додето най-накрая Дон Жуан
помия върху мен изля без свян.

25.

С това дете с главица кърдросос, способно да греша на всеки ход, бащата бе обсебен от въпроса, дали не е с маймунски произход. Родителите всъщност за какво са? - Затуй ли, да се карат цял живот, наместо да научат своя син да стане образован господин.

26.

Съпрузите известен период мълчаха си, нещастни в своя брак, мечтаейки си, вместо за развод, да видят *другия* под чер капак, привидно водеха добър живот и лицемерничаха двама в крак, дорде накрая, пък макар и късно, на показ работата цяла лъсна.

27.

Повика Инес лекари с надежда мъжът ѝ да изкарат, че е луд, след туй призна, че случаят се свежда до мъж със лоши качества прочут, и че за себе си тя не отрежда по-друга участ от набожен труд - решение, изпълнено със такт и със респект към брачния контракт.

28.

Заблудите му вписваше на книга и можеше да ги документира, на фактите пред гъстата верига Севиля цяла ще го демаскира, а ако мнозинството пак не стига, то майка ѝ (макар да дава фира) съдии, прокурори, адвокати в задруга зла към него ще изпрати.

29.

Накрая все пак тя се примири
със безобразията му разкрити
по-горда от спартанките дори,
жалеещи мъжете си убити
в безмълвие сред древните гори.
Спокойно пренебрегваше тя злите
сплетни, макар че остър хлад промуши я.
Светът замря: "Какво великодушие!"

30.

Без друго, да издържаш на проклетия
за някой означава да си бог,
а бог да бъдеш е добро занятие,
ако не съгрешиш с рискован скок;
най-лошото от всичко пред познати е
да водиш философски монолог,
че няма смисъл да се отмъщава! -
Щом тъпчат ви, аз нямам грях тогава.

31.

"Намесим ли в кавгата случки стари
и украсим ли ги с лъжи прибавени..." -
стихът ми трябва да ви изпревари
и да ви информира без забавяне,
че този *трик*, читатели-другари,
е вече със традиции прославени,
а образът на старите скандали
да служи на науката успял е.

32.

Светът опита да ги помирява,
след туй родът - тъй тръгна по-назле
(за мен сега безкрайно трудно става
да преценя върху чии криле
враждата повече се облекчава):
юрисът за развода ги закле,
но тъкмо, че са внесли такса чух
и Дон Хозе предаде богу дух.

33.

Умря: и най нещастно той умря,
защото според всички мои данни,
които там успях да събера
от хора умни, звани и призвани,
(макар че трудно могат се разбра)
смъртта му днес успяла е да стане
причина за потуване на дело,
размери най-невероятни взело.

34.

Да, той умря. И със праха му лек
изчезнаха пари и светски лай,
домът продаден, близките далек,
едната мацка взе евреин май,
а другата на църквата човек -
така поне разправят в оня край.
Хозе умря от треска-терциана
и Дона Инес без пари остана.

35.

Все пак Хозе бе благороден, Дон,
това ще засвидетелствувам аз
и спирам тук критическия тон,
а и за още грешки нямам глас.
Престъпяше той нашия закон,
но правеше това от силна страст
и затова не бе докрая мирен,
като Помпилий - този мъж съсирен.

36.

Безценен или ценен бе бедняк
не знам, но доста мъки го сполитаха -
да вехне бавно под злокобен знак,
когато във дървета клони сплитаха,
със сенки на деди до скърбен праг,
които Дон Хозе безспирно питаха:
"Лечителя или Смъртта избра?"
Трагичен избор. И Хозе умря.

37.

Наследник бе единствен Дон Жуан
на сан, покъщина и на имот,
които, стопанисвани по план,
след време можеха да дават плод;
а Инес с дух от праведност огрян
настойник бе на смърт и на живот,
самичък син до майка благородна,
каква годежна партия изгодна!

38.

Като жена най-мъдра сред жените
(и сред вдовиците), реши тя милия
Жуан да стане пръв сред най-добрите
(достойна чест за корен от Кастилия)
и затова без да пести парите,
го прати с дар от царската фамилия
да учи да превзема канонерки,
окопи вражи и камериерки.

39.

Но дона Инес искаше най-много -
и затова бе за Жуан избрала
специално обучаващо двуного -
синът ѝ да е в траен мир с Морала:
тя настояваше, и много строго,
науката да влезе в него цяла
с огромната си пъстра територия
обаче без Естествена история.

40.

Езиците, най-мъртвите от тях,
за него бяха тема неотложна,
учителят му считаше за грях
Идеята, ако е тя приложна,
и тъй под облаци от книжен прах
потъваше сред празност най-набожна,
дордето безпорочно се избави
от мисълта кой зайченцата прави.

41.

Класиците го малко посмутиха,
защото боговете и богините
се любят в митовете с обич лиха
без дрехи и без листи от смокини те;
веднъж учителя му укориха
на Омира заради героините
и той предложи в тъжни изречения
на дона Инес своите извинения.

42.

Овидий е безсрамен. Туй е ясно.
Анакреон е също долна стока,
Катул не е написал нищо свястно,
да не припомням на Сафо порока,
макар да казва Лонджин полугласно,
че тя е на възвишеност пророка.
Виргилий, виж, е чист, но не и в случая,
където почва с "Пастор бясно куче е..."

43.

Лукреций е премного атеист,
особено за нежния стомах,
не мисля Ювенал, че е по-чист,
при все че с любопитство го четях,
говори като страстен моралист,
но неговите грубости са грях,
тъй както са греховни епиграмите,
с които Марциал бичува дамите.

44.

Жуан се учеше от книги честни,
пречистени подробно ред по ред
от плевела на думи неуместни,
които иначе растат навред;
за всички мръснословия известни
место (като във шефски кабинет)
отзад на тома заделено беше.
Така момчето само тях четеше.

45.

То имаше ги всички наведнъж
без нужда да ги търси поотделно,
те маршируваха нашир и дълж -
за младежта потребност неразделна,
дорде се сети някой учен мъж
чрез някъква реформа скорострелна
да си ги върне в клетките латински,
а не да бъдат плашила градински.

46.

Псаломникът (семеен при това)
с картинки малки илюстриран бе
и тук-там в него някоя глава
със ореол от синкаво небе
целуваше с молитвени слова
икона под църковното кубе.
Самата Инес гледаше с въздишка,
но на сина си даде *друга* книжка.

47.

Той молеше се, "Отче наш" търпеше
и на светиците живота свят,
а мъдростта на Йероним красеше
словата му със свята благодат,
но най-любимият за него беше
сам Августин, блаженик всепризнат,
заставил с "Изповеди" вековете
да му завиждат зарад греховете.

48.

О, него той четеше само тайно,
Инес със право му го забрани,
понеже убедена бе безкрайно,
че свободата води до злини
и възпитаваше го всеотдайно
да е далеч от хубави жени;
слугините й бяха страшно грозни
за пример чист на дамите сериозни.

49.

От святост и от нежност беше сплав
Жуан на шест, проект на единайсе
да стане мъж красив, напет и здрав,
тъй както от Историята знай се
и от вида на бащиния нрав.
Изобщо от началото до край се
видя, че Дон Жуан дори ден божи
без майка и без изповед не може.

50.

На шест, признах, бе прелестно дете,
а на дванайсет палаво момче;
да, малко диво, но нали расте -
крепеше ги надеждицата, че
ще пооправят палавството те
и кротко, и добро, това зверче
ще стане. Майка му дори със радост
захвали философската му младост.

51.

Съмнявах се, и още може би,
защото виждах таткото на длан,
а и познавам множество съдби...
Но не прилича на поет призван,
за Дон Жуан да почне да тръби,
че по баща е лошо съчетан:
не черня аз добрата хорска чест
не само с думи, но дори със жест.

52.

Ще замълча. Ще замълча обаче
ще кажа пак - аз имам си причина -
единствено за мен тя нещо значи:
да имах син (но на Отца и Сина
хвала, че нямам) той не ще прекрачи
дома на Инес с нейната машина
за праведност. Не! Не! Ще отбележа,
че като мен ще иде той в колежа.

53.

Там учи се, какво, добре не помня,
най-вече гръцки, днес така далеч,
но ползата, макар и не огромна,
е безсъмнена, ако стане реч
за тази важна тънкость главоломна,
че неприлично е с перо и меч
да уча моя син да е ерген,
самият щом не съм бил в брачен плен.

54.

Но ето на шеснайсет е Жуан,
висок и строен, тънък, но не сух,
на паж прилича, но със по-горд стан,
и всички, без Инес, да казват чух,
че мъж почти е; о, на ураган
Инес би станала при този слух,
защото й изглеждаше порочно
детето й да стане мъж предсрочно.

55.

Сред многото доверени жени,
по знатност и по преданост избрани,
бе дона Жулия в онези дни
красавица с такива ясни данни,
че е безсмислено да се сравни
с каквито и да е цветя избрани,
или с Венера - той пък с Купидон
(сравнения от не един сезон).

56.

Тя бе със тъмни източни очи,
намек за мавритански произход
(не бе испанка чиста - туй звучи
в Испания като червясъл плод);
когато Мавърът Гренада заличи,
той не един разплака древен род
и много свят прогони черна врана.
На Жулия прабабата остана.

57.

Ожени се (семейството не знам)
за благодник от добро коляно,
чиито кръвни връзки не дотам
са гордост за потомството отбрано,
роднинското кръстосване е срам,
чието жило късно или рано
с отровна сила кобно се обажда
и родословието се изражда.

58.

Това кръстосване ще кажа пак
кръвта разваля, но цъфти плътта -
испански пън, белязан с грозен знак,
роди фиданки с дивна красота -
без плоски щерки или син с крив крак,
но тръгна баба й по зли уста,
че раждала деца на своя Дон
по обич главно, вместо по закон.

59.

Но, как да е, животът си върви,
разхубавявайки се героично
и най-накрая тъй платната сви,
че дъх дари на дъщеря най-лична,
която по-нататък се разви
във Жулия (омъжена прилично -
това не тук), на двадесет и три,
запазена, чаровна и с пари.

60.

Очите й (ламтях по тях и аз)
искряха с матов и притворен блясък
от гордост и загатване за страст
или любов, но като в златен пясък
в тях имаше от мрака също част,
сподавеност на вопли и на крясък
в душа, която иска да се бори
обаче чувства, че плътта говори.

61.

Косата сплиташе си на челото
интелигентно, нежно и с финес
над веждите - дъги на заревото;
по бузките ѝ пурпурът бе вест
на хубост, непосилна за перото -
би правил той на всяка лейди чест.
И стройна беше, като стълб на знаме,
аз не обичам пълните мадами.

62.

Бе в брак със мъж опрял в петдесетте,
такива твърде много има, знай се, -
вместо един, тя ще предпочете
да бъдат двама по на пет и дваيسة,
защото бе на слънцето дете;
за тези мисли чувам глас "Покай се!"
Но не! Аз знам, че много зрели дами
мъже под трийсет търсят със реклами.

63.

Ех, жалко, но аз вече ви признах,
горещината бе виновна там,
че не държи спокоен този прах,
от който сме направени, а с плам
го хвърля в огъня, зове го в грях,
във грях от Бога считан за голям,
а всъщност, да ме извинява римата,
причината единствена е в климата.

64.

На Север са моралните народи!
Там всичко е от добродетел зимна -
студено за греха е гол да ходи,
(Свети Антоний сам е лед предимно),
парите са лице на всички моди,
там и студенината е взаимна...
А всеки грешник горко си изпаща,
ако не е готов във звонк да плаща.

65.

Алфонсо бе на Жулия мъжът
със хубав за годините си хал,
но все пак рядко дамите тъжат
в съня си за подобен идеал;
живееха, съвместно без да спят,
на скуката под гъстия воал,
ревнив бе той, естествено, но тайно,
защо, това от всекиго е знайно.

66.

За дона Инес, неизвестно как,
бе Жулия любимка по душа,
напразно тук-там някой подъл враг
(когото аз от слово ще лиша,
защото лъже!) вдига мръсен флаг
и изкушава ме да ви внуша,
че за Алфонсо нявга без да знаем
била е бункер лесно превземаем.

67.

Че даже още връзката подържа,
макар и придобила девствен чар,
за да прехвърли от мъжа набърже
върху жена му нежнея товар;
със Жулия бе лесно да се свърже
и да й стане по-голям другар.
Не можейки (уви!) да спре скандала,
по-мека гама тя му беше дала.

68.

Съзираше ли Жулия нещата
със чуждите и своите очи,
не се наемам да съм съдията,
но ясно бе, че знае да мълчи,
а може би не виждаше горката,
или бе свикнала да й горчи -
това и днес загадка е за мен,
бе Жулия тъй странен феномен!

69.

Бе виждала Жуан като дете
и често галила го беше нежно
с невинни ласки, но невинни те
са само за момченцето безгрешно
и няма никой тук да ги счете
невинни, ако юношата спешно
е станал на шестнадесет години
под слънцето на южните градини.

70.

Промяната у двамата бе факт;
бе дамата студена, той смутен,
очите им, като по даден знак,
се свеждаха на всяко "Добър ден".
За Жулия не бе секрет, все пак,
защо Жуан бе тъй преобразен,
самият той обаче бе невежа
за пръв път в примка падаше младежа.

71.

Но хладността у Жулия бе мила
и тръпна беше нежната ѝ длан,
издърпваше я тъй, че уж без сила
задържаше се тя у дон Жуан,
с лек натиск, като допира на свила,
а после горд, замаян и пиан,
с подпалена от щастие глава
той мислеше си само за това.

72.

При среща на приятеля си млад
тя гледаше със сладостна тъга
тъй, сякаш мисли имаше на склад,
за да ги каже друг път, не сега;
защото любовта е хубав ад,
измислен кой знай може би кога,
при който даже ангелът пленен
със лицемерие е запасен.

73.

Страстта издава се, уверен съм,
дори чрез своя мрак, като небе,
което с черен цвят предсказва гръм;
към плячката тя почва да гребе
с запас от лицемерие, цял хълм,
родено под църковното кубе,
и маска от омраза без предел
си слага често с безполезна цел.

74.

След туй последваха въздишки тежки,
откраднат взор, по-сладък за крадеца,
и срам пред още неродени грешки,
потръпване при среща със живеца
на сладки притежания човешки,
които, знаем, в младостта навред са.
Така нещата нявга стават смешни,
щом Любовта с новака ще се срещне.

75.

Горката Жулия бе в нежен стрес
от ужаса на всякаква цена
да пази целомъдрената чест
на скромната омъжена жена
и ден, и нощ - особено нощес.
Аз виждах я сред свята тишина
как свеци за Светата Дева носи -
специалист по женските въпроси.

76.

Кълнеше се да бяга от Жуан,
а после спря у майка му с визита,
копнеейки с почти момински свян
през някоя врата полуоткрита
да зърне *него* , сладостния блян.
Не е ли той? Не е. Уви, разбита
мечтата е. И към Светата Дева
през тази нощ молитва не начева.

77.

Реши, че добродетелната дама
при среща с изкушения прекрасни
не бива да се плаши; и че няма
да бяга пред примамките им страстни
и пред покритата им с мед измама.
Ще побеждава срещите опасни,
където и да срещне Сатаната;
и ще обича всички като братя.

78.

А ако ли случайно - знам ли как? -
тъй хитър дяволът е - тя открие,
че всичко е не толкоз просто чак,
и някой мъж с любовната магия
да я опие може... Този факт
привеждаме като възможност ние.
Във случай, че ми вие възразите,
ще ви отвърна: питайте жените.

79.

Освен това, божествена любов,
любов безплатна с глас на оптимист,
любов, родена в ангелски покров,
на строгите матрони щит златист
и платонична като благослов,
"Такава, като моята" - във чист
захлас бих заповтарял на свой ред,
да бях предмет на нейния обет.

80.

Любов такава да живее може
сред млади без това да е опасно:
целувка на ръката не тревожи,
след туй на устните; нататък гласно
признавам, познавач не съм, о Боже!
Едва дотук невинността е ясна,
и лошо става, ако за беда,
премине тя граничната бразда.

81.

Наистина, любов, но с власт разумна
бе Жулия за себе си решила;
със скромност, без кокетство празнодумно,
на дон Жуан тя опит би дарила;
и хубавото чувство в нея лумна
да бъде с *него* мила, много мила,
и да го възвиси, сякаш с крила е...
Но как? И аз не знам. И тя не знае.

82.

С благопристойни мисли запасена
и с безпогрешната си чистота,
тя в своите сили беше уверена
и в силата на Добродетелта;
от липса на контрол не бе смутена,
защото бе в съюз със Мъдростта,
дали по мярка бе това усилие
ще проверим чрез факти в изобилие.

83.

Планът ѝ беше прост за изпълнение;
наистина, с момче, почти дете,
позорът няма без предупреждение
да я превземе, както му се ще,
ако ли да, то с божие прозрение
тя с чест да страда ще предпочете.
Светци взаимно нявга се горяха,
и че са прави, убедени бяха.

84.

А може би мъжът ѝ ще умре,
о, забранява Бог такъв въпрос
дори на сън (не чува Бог добре);
ще го изкупи тя чрез дълъг пост,
все пак, ако въпросът там опре,
но всичко туй е, знайте *inter nos*
(и *entre nous* , като във френски театър,
тогава римата му ще е *вятър*).

85.

Да си представим следната картина:
Жуан израстнал и човек богат -
подхождал би той на вдовица фина,
макар че е значително по-млад;
дори и да е чак след шест години,
не би бил късен този резултат.
Ако е грешка, няма да е страшна,
ще се претопля любовта сегашна.

86.

Сега да кажем нещо за момчето.
О, бедният! Той нямаше идея
за страшните прищявки на сърцето!
Във чувствата си бърз като Медея,
той сблъскваше ги: първо, второ, трето,
без в някаква подредба да успее
и без да знае още, че промяната
понякога добра е за обмяната.

87.

Замислен, безутешен, мълчалив,
той скиташе се сам в самотен лес,
измъчван вътрешно от блян красив
подобен блян и мен измъчва днес;
аз също съм понявга саможив,
но любя самотата, за зла чест,
не на аскета, да се разберем,
а самота в султанския харем.

88.

"О, обич! В този див прекрасен край,
без сигурност на градския транспорт,
днес властва твоят абсолютен рай
и богът горд наистина е горд."
Цитираният автор, то се знай,
е прав, но не във втория акорд,
транспорт и сигурност, с причина-следствие
да съпоставяш, според мен, е бедствие.

89.

Певецът има сигурно предвид
на обществото ни добрия тон,
познат във всекидневния ни бит
почти със силата на строг закон;
не иска никой, гладен или сит,
да го смущава роб или барон
при хранене или любов. Така че
"любов" върви, "транспортът" не обаче.

90.

Жуан вървеше върху хлъзгав под,
сред мътни мисли хвърляше се той
към оня лес на нашия живот,
където дъб расте в разгънат строй
и пази за поети своя плод.
Ние четем римувания зной
сегиз-тогиз, освен когато знаем,
че той (при Уордсуорт) е неразбираем.

91.

Жуан (не Уордсуорт) сам продължи
да изповядва своята душа,
победа той успя да удържи,
като отгатна (ако не греша),
на що разстройството му се дължи,
и щом да се лекува не можа,
той път към щастието си несбъднато
потърси (както Колеридж) в отвъдното.

92.

Замисли се за себе си, света,
човека чуден, ясните звезди
и дявола - владетел на плътта,
без план от тях успял да се роди;
замисли се за земните неща,
за трусове, войни и за беди -
и спомни си сред този кръгзор
на Жулия за огнения взор.

93.

На тези мисли Мъдростта безкрай
се чуди, как такъв голям подем
на ум, достоен за самия рай,
сме се нагърбили да предадем
на млад човек - за него всеки знай,
че повече прилича на божем.
Ако причина търсите в поета,
аз ще ви кажа, тя е в пубертета.

94.

Изливаше *любов* той пред цветята,
гласа ѝ чу във всички ветрове,
съзираше сирени във реката
и мислеше за диви богове,
които със богини на земята
тешат тогова, кой ги позове.
Объркваше числа, села, държави,
дори обяда си веднъж забрави.

95.

Понявга гледаше със втренчен взор
към Гаркиласо, или към Боскон -
поетите любими, чийто хор
не му бе вече мил; свой небосклон
и стих свой, а и свой свещен простор
той търсеше в любовния закон.
А чуждите захвърли засега
нанякъде без всякаква тъга.

96.

Той бродеше самотен час след час
без сам да знае туй, което иска;
ни блян, ни пратен от поета глас
му даваха криле към радост близка -
да има възхитителната власт
на нечий skut глава си да притиска,
а също и онази дреболия,
която източникът на бели е.

97.

Въздишки дълги, скитане без цел,
за Жулия бе ясен, точен знак,
че Дон Жуан се мъчи без предел;
но най-неутешителният факт
бе свързан с дона Инес. Бих се клел,
че тя представа нямаше си как
той страда. Както много хора властни
тя беше сляпа в случаите ясни.

98.

Това е странно, но се случва често,
на някой джентълмен със нрав ревнив
да наруши любимата невеста
таз божа заповед... Кой ми е крив,
че ѝ забравих номера, но двеста
на сто съм сигурен, че никой жив
не може без да сбърка да го каже.
И най-големият ревнивец даже.

99.

Мъжът на място всичко подозира,
но точно мястото обърква той
и уж все търси без да знае мира,
а е встрани от главния герой;
той може прелъстител да намира
в невинния и да го плаши с бой,
накрай, с рога, проклина всички раси,
порока чер, но не и глупостта си.

100.

Бащите също тъй са късогледни,
следят безспир, но без да виждат вярно
кога и как със сладките победи
се поздравлява злото лъчезарно
над дъщеря им - непорочна лейди.
Да, този плод откраднат е коварно!
След туй готови са да прокълнат
бащи и майки родовата плът.

101.

Но Инес беше с ум тъй бърз и жив,
че сигурен съм в случая сегашен
е имала и някой друг мотив
и то мотив значителен и важен,
за да остави своя син красив
в игра, в която залогът е страшен.
Дали Жуан, за да се възпитава,
или Алфонсо двете да сравнява?

102.

Бе хубав и прекрасен летен ден -
през лятото сезонът е опасен.
Човек през май е силно застрашен -
все слънцето е аргументът ясен,
макар че ако питате и мен,
като виновник то е факт прекрасен.
Светът пулсира весел, в бой с умората:
през март са зайците, през май са хората.

103.

Бе летен ден, денят на шести юни,
аз в датите обичам точността
в епохите и месеците лунни,
които спирки са към Вечността;
нерядко там звънтят жестоки струни
за кралствата, съборени в пръстта,
оставяйки за пир на хронолозите
оскъдната храна от некролозите.

104.

Бе шести юни - около часът
шест и половина - може би към седем,
бе Жулия сама във своя кът,
красива като цвят роден във Едем
под синева, където днес трептят
псалмите на пророка ненагледен
и Мор, поетът пръв лауреат -
дано на слава все да е богат.

105.

Седеше тя, но не съвсем сама,
не помня точно там, кое е и как,
а и да зная, тайната нима
издал бих? Няма да я кажа пак.
Човекът е на тъжната Земя,
за да мълчи, ако е единак,
но не Жуан и Жулия - с очи,
в които любовта без глас звучи.

106.

Как прелестна бе тя! Това сърце
жежеше устните (без ни за миг
да е виновно!). Чудното лице
гореше, о, Любов, със дух велик -
той силния поваля със перце,
а слабия втвърдява като щик.
Стояха те пред бездна с адска сила,
Невинността бе тяхната закрила.

107.

Тя мислеше за силния си нрав,
за младостта на Дон Жуан и че
не е заплашена от някой гаф
ако ги зърнат заедно. Момче
е той. Припомни си за своя граф
на петдесет, което ще рече
въздъхна, щом за обич става дума,
а не за кръгла някаква си сума.

108.

"Повтарям вече петдесети път"
е израз за лица без много ум,
поетът с рими петдесет на прът
със рецитаторски ни плаши шум,
любов на петдесет е факт без плът
накрая на житейския ни друм,
достъпен все пак при редица хора
за петдесет блестящи луидора.

109.

Бе Жулия почтена и добра
с Алфонсо. Даже тайно се закле
в честта си и във райската зора
да пази чисти своите криле
и поривите в своите недра,
но тъкмо тук мисловното поле
на Жулия засече. Като в блян
тя впи ръка в ръката на Жуан.

110.

Облегна се без умисъл на него,
а той зает бе с нейните коси
и любовта ѝ в този миг на неа
не пожела със ум да украси.
Уверен съм, че беше във обсега
на Инес всичко тъй да нагласи,
че Разумът пожара би сподавил...
Да беше моят син, аз бих се справил.

111.

Ръката ѝ, която още беше
във неговата, почна да трепти
така, че сякаш нежно го зовеше
"Пусни ме, ако ме обичаш ти!",
но всъщност явствен порив друг звънеше
на пук на платоничните мечти.
Ако съзнаваше, била би друга,
защото беше предана съпруга.

112.

Не зная що си мислеше Жуан,
но стори както всекиго от нас,
с несдържан плам и с благороден свян
скрепи с целувка младата си страст,
а след това отдръпна се пиян
от радост и от страх, че някой глас
ще го упрекне. Докато е нова
да се бои е любовта готова.

113.

Смени небето слънцето с луна:
в луната, знайте, дяволът е скрит
и целомъдрите ѝ имена
реклама са и незаслужен мит.
Денят през юни в никоя страна
не е със произшествия покрит,
тъй както в лунна нощ единствен час...
А се представя скромна тя пред нас.

114.

В такъв час броди тишина опасна,
душата се разтваря без предел,
усещайки, че никак не е властна
да контролира вече своята цел;
сребрилата полянка е прекрасна,
светът е образ призрачен приел
и потопява младото сърце
в любовен порив, който мир не е.

115.

Полупрегърнати седяха в мрака
и трепетът на молещата длан
пулсираше в гръдта, която чака
благоразумен да е Дон Жуан.
Тя знаеше, че при една атака
веднага ще отдръпне своя стан...
След туй, о Боже! - продължил не бих,
не трябваше да почвам този стих.

116.

Платон! Ти пръв проправи този път
с измислиците си за висш морал,
отричайки права на всяка плът!
Митът безумен, който си създал,
издебва всеки беззащитен кът
на людските сърца. Ти си нахал,
мошеник и на Сатаната сродник,
във най-добрия случай ти си сводник.

117.

Гласът на Жулия сега бе ням,
въздишката за разговор негодна,
очите ѝ - на нежни сълзи храм,
оплаквах молитвата безплодна,
но влюбен, да е мъдър аз не знам,
това е истина общонародна.
След туй - борба, и стон, и клетви скъпи...
И с вик "Не ще отстъпя!" - тя отстъпи.

118.

Разправят, Ксеркс награда обещал,
ако му се измисли сладост нова;
би струвало напразен капитал
добро новаторство на зла основа.
По-друго щастие съм аз избрал
(а и рецептата ми е готова):
любов без край, макар не изобилна,
това ми стига. Само да е силна!

119.

О, Светла Сладост! Благодат си ти,
заради теб при все че сме проклети.
През всяка пролет в моите мечти
надеждата оставям уж да свети,
че жаждата от мен ще отлети
и аз ще спазвам мъдрите съвети.
След туй греша отново, засрамен,
с обет да стана ангел някой ден.

120.

Добрата Муза взема отпуск тук.
Читателю, най-чист от всички хора,
не бързай да издигаш своя чук
затуй, че неприличия говоря.
Кое то казвам, е със смисъл друг,
то е от поетическа умора,
и ако правилата наруших
ще искам прошка аз за моя стих.

121.

А прошката си моля да дадеш
за срок от шести юни (чуден ден,
без неговия вдъхновен летеж
и моят стих не би бил вдъхновен,
а Жулия и нейния младеж
не считай за участък забранен!)
например, до ноември - няма как,
а после ние ще се срещнем пак.

122.

Ще продължим романа. Как е дивно
сред синева от нощен полумрак
да слушаш стихнал песента призивна
на някой див лодкар, що дава знак
на своята любима; чудна гривна
от златен рой под звезден похлупак
да гледаш; или пъстрата снага
на ширналата се след дъжд дъга.

123.

Да слушаш кучешкия честен лай,
как те прпиветства в нощната тъма
и да се чувстваш радостен без край,
че все пак си очакван у дома;
да те събужда птичка в този рай,
да те приспива ромон на чешма,
жужене на пчели и детски смях
сред първи срички с грешки между тях.

124.

Да си сред глъч на весел гроздобер,
когато виното на Бакхус ври,
зад себе си града оставил чер
за чара чист на селските гори;
да, хубаво е, като куриер,
когато носи на бедняк пари,
като гнева, специално за жената,
и като златна плячка за пирата.

125.

Или като наследство след смъртта
на някоя достойна стара леля,
или на старец, карал младежта
да бди безкрай край смъртната постеля
за звонк, имение, земя - мечта,
която, знае се, по зла повеля
не пречи нивга на сганта лихвари
със запори смъртта да изпревари.

126.

Приятно е да вземеш слава чужда,
без оглед със перо, или пък с кръв,
или да водиш препирни без нужда
със някакъв досаден светски лъв.
Приятно чувство се у мен пробужда
при спомена за оня празник пръв
при входа на училищния храм...
Но аз самият съм забравен там.

127.

Но най-приятното на този свят
е първа обич. Тя е за мнозина
като Адамовата благодат
при обира на райската градина;
добро и зло са вече факт познат,
проучена е девствената мина -
животът нищо друго не признава
с Божествения огън да сравнява.

128.

Човекът е тъй странно същество
във своя невъздържан вечен бяг
към забранено някакво дърво,
или неразгадаем тайнствен знак
без сам да знае всъщност за какво.
Щом истината търсите, все пак,
и със таланта сторите засечка -
за заместителите няма пречка.

129.

Какви открития цъфтят навред!
(Знак за джоб празен и за гений славен)
Един със гилотини е зает,
а друг с присадки сам на Бог е равен.
Във този ред от всички най-отпред
е ваксинацията - трик забавен,
при който докторът на кожа здрава
присажда шарката от болна крава.

130.

Хляб от картофи вече бе омесен
и галванизмът мускулите свива,
животът в обществото ни е песен,
защото всъщност не всеки загива,
машините въртят се в унес лесен
и сивата съдба остава сива.
Отстъпи късно шарката, все пак -
на нас ни трябва по-злокобен враг.

131.

Велика е Америка, твърдят,
но трябва да забави своя ход,
щом днеска там тъй бързо се плодят,
какво ще правят с толкова народ?
Ще трябва чума, бедствия и глад
в цивилизационен период;
а тамошният сифилис фактически,
дали не ни е родствен венерически?

132.

Творим изобретения големи,
мъртвим тела, спасяваме души
и всичко туй на възвишени теми,
все ужким злото да се задуши;
на Дейви лампата дойде навреме
пожара в мините да потуши
и да спаси Човека от тегло,
за да го съсекат при Ватерло.

133.

Уви, така направен е света,
че трудно е да мериш всяка радост.
Във него обвиняват Сладостта,
че тя е грях, но и Грехът е сладост
и малко смъртни имат мъдростта
да знаят още в свежата си младост,
дали ги чака ранг, любов, власт, слава -
ловят целта, умират и тогава...

134.

Тогава? - Знаете ли? Аз не знам -
така че, лека нощ. Назад отново:
ноември бе с оскъдна прелест там,
с поле без стрък, за зимата готово
и зъл прибой, при който с рев голям
вълни се пенят в тържество сурово,
а трезво слънце в бледи небеса
да се прибира трябва в пет часа.

135.

Според шаблона - "облачна бе нощ",
без вятър, без звезди и без луна,
в камината разискря се разкош
от цепеници цяла планина,
които светят, пукат с чиста мощ...
Обичам огнените им звена,
обичам също раци, карамел,
шампанското и сладък лаф без цел.

136.

Среднощ. Спи Жулия в кревата бял.
И изведнъж земята се тресе
от шум такъв, да стресне и умрял -
о, и умрял не ще го понесе,
юмруци, вик, домът трепери цял,
макар вратата да е със резе;
а после шепотът "Мадам, мадам,
той, господарят, идва на насам."

137.

"Половината ни град го придружава,
о, Боже мой! Небе! Каква беда!
В беса си са като река от лава,
понесена по огнена следа;
не съм виновна, за което става,
госпожо, друг е известил в града.
По-бързо! Нека се спаси със скок,
прозорецът не е *чак тъй* висок!"

138.

Алфонсо е пред прага във сега
със факлите, слугите и тълпата,
от тях мнозина също са с рога
и затова проклинат те жената,
която със такава зла шега
петни на своя мъж честта пресвята.
Без милост съд за *всяка* гад шавлива,
защото болестта е *прилепчива* !

139.

Не знам кога, защо и как в сърцето
на дон Алфонсо мисъл се вгнезди
за някаква измяна от лицето,
над чийто ореол тъй зорко бди,
до степен да презре това, което
боготвореше винаги преди
и чрез лакеи с меч въоръжени
да ни устройва недостойни сцени.

140.

Горката Жулия! Все още в сън
(не казвам, че не спала беше тя)
започна да скимти, като че трън
забил се беше в нейната пета;
Антония покривалá отвън
донесе и им скупчи тъканта,
за да докаже, ако би могла,
че госпожата спи на две легла.

141.

Антония и Жулия със страх
седяха - беззащитни две жени,
несвикнали така с мъже и прах
да са притиснати от две страни.
Да можеше съпругът своя грях
да разбере и да се промени...
Но той да каже не намери сила:
"Аз сбърках пътя преди тебе, мила!"

142.

Най-после тя възвърна своя глас,
"За Бога, дон Алфонсо, що за факт?-
нима на лудостта сте в злата власт?
Да бях умряла, вместо като враг
да бъда подозирана от вас!
Що правите среднощ пред моя праг?
Ще видите ли страшната обида!
Алфонсо каза мрачно: "Да, ще видя."

143.

Претърсиха зад всичките прегради,
дюшеци, чекмеджета и метли,
бельо откриха, платове, наряди,
браслети, колиета и поли -
предмети, нужни на жените млади
за акции с любовните стрели;
разкъсаха завеси и килими
и поломиха столове любими.

144.

Претърсиха обстойно под леглата
и не по план намериха гърнето,
след туй огледаха дори лехата
за отпечатъци от стъпки; ето,
че вече свиват гузно знамената,
не, няма плячка в туй гнездо проклето.
Аз лично смятам, че греши окото,
щом гледа *под* , но не и *във* леглото.

145.

На Жулия езикът не мълчи:
"Търсете, господа", крещи им тя,
"излагайте ме в хорските очи,
но знайте, че и аз ще ви платя.
Горчи ми вече този брак, горчи,
не е Алфонсо моята мечта
за щастие. Пред Бог и пред народ
законен ще поискам аз развод.

146.

Алфонсо, повече не си ми мъж,
ако изобщо някога си бил;
на твоята възраст, като дявол същ,
да се нахвърляш с невъзможен стил
на добродетелта ми, неведнъж,
която сам си хвалил и ценил.
Как смееш да твърдиш, ти, дон Алфонсо,
че щуротиите ти по закон са?!

147.

Затуй ли съдържах тъй ненужно аз
особеностите на моя пол,
че чак при престарял поп, глух, без глас
се изповядвах в осветен престол;
да чуваше, решил би той завчас,
че жертва съм на страшен произвол
и моята невинност признак тъжен е.
Но той не вярваше, че съм омъжена.

148.

Затуй ли някога поклонник мил
не взех, за да живея с Бога в мир,
и никъде кракът ми не е бил,
освен в корида, църква, панаир,
театър, вечеринки и кадрил?
Дори кога ухажва ме везир,
аз пак останах честна без предели.
Отказах рязко даже на граф Рейли.

149.

Не пя ли италианецът Кадзани
шест месеца, за да ме съблазни?
Не ме ли обяви граф Корниани
за първа сред почтените жени?
А нямаше ли руси, англичани?
Граф Строгстроганов чак не ме склони,
а също Кофихас, ирландски пер,
убил се от любов (със спирт) безмер.

150.

Епископи лудяха ли по мен?
Дон Нунес сам и на Икар херцога?
А ти ме подозираш озлобен
и да се оправдая аз не мога;
ти, подъл мъж, бъди възнаграден
чрез моето страдание пред Бога,
с обнажен остър меч и спусък вдигнат...
О, угризенията ще те сигнат!

151.

Затуй ли тъй внезапно ме напусна
пад прѐдлог, че те чакат задължения
и адвокатът ти със съвест гузна
те придружи, за да ти дава мнения
как да ме впримчите в лъжа изкусна?
Делата му са, знай, превъплощения
на мислите за хонорар платен,
а не за дълг към теб, или към мен.

152.

Ако дошъл е днес да осквернява
жена ти с долен протоколен лист,
ти виждаш сам, възможност му се дава
да пише всичко, като журналист:
перо, мастило, стол, и срам без слава,
но моят образ ще остане чист.
И тъй като Антония е гола,
да се *извърнете* сега ви моля.

153.

Долапче, тоалетка и антре
претърсвайте отново и отново,
това е софа, а това - каре,
скривалище за някой Дон готово.
Дано най-после някой разбере,
че ми се спи след толкоз дълго слово.
Ако любовникът ми се намери,
почукайте ми пак на моите двери.

154.

Щом като се съмняваш в мен, Хидалго,
и искаш пред света да ме срамиш,
кажи поне във ревността си жалка
с кого очакваш да ме заловиш.
Кажи рода му, името му малко,
висок и хубав ли е? Току виж,
харесал ми. Щом цапаш мойта чест,
поне да се изкупи с блага вест.

155.

Шейсет годишен да не е! Дано!
На тази възраст ще е стар за дрәне,
а пък и ревността ти, все едно,
щом ти си по-млад, за позор ще стане.
(Антония! Какво е туй петно?)
За сълзите, които са проляни,
аз съжالياвам искрено и страстно -
че си чудовище, се вижда ясно.

156.

Нима ме от Антония ревнуваш? -
Та тя при мен че спи, ти сам видя,
когато връхлетя тук негодуващ
с приятели по липсваща следа;
търси, търси, да видя колко струваш...
Аз много моля, друг път, господа,
ни посещавайте в уречен час,
облечени за да стоим пред вас.

157.

Не ще продумам още нито слово,
и малкото, което изредих,
напълно стига, за да е отново
на всички ясно, че не съгреших.
Над теб ще тегне грях като олово,
защото чува Бог гласа ми тих
и ще накаже съвестта ти грозна.
Антония! Дай кърпичката носна!

158.

Тя спря и се обърна настрана,
лежеше тъмноока, в сълзи, бледа -
като небе от мрак и светлина,
приятно бе на всеки да я гледа
с коси-смола над бели рамена
и меки устни, свикнали с победа.
Дъхът ѝ буен сгряваше лицето,
а от дъха по-буйно бе сърцето.

159.

Сеньорът дон Алфонсо бе сконфузен -
Антония презира го дори! -
И той, и хората му, с вид са гузен,
без адвоката, който за пари
до гроб преследва вечно с нюх изкусен
целта - щом някъде раздор цари
за изневяра, или за наследства,
необходими са законни средства.

160.

Следеше той със дебнещи очи
Антония пред него как снове
и как от гняв презрително мълчи,
докато той съмнения кове.
На Честността във светлите лъчи
не вярваше и не веднъж на две
разсичал беше многото добродетели
в съда почтен с подкупени свидетели.

161.

Но дон Алфонсо беше поразен
след неуспеха, който му се струпа -
да търсиш стръвно, с ревност окрилен,
и проверяваш всичко, като с лупа,
без полза някаква сега, освен
че окончателно го считат глупав,
и че жена му в тридесет минути
заля го с душ от истини нечути.

162.

Опита се отпор да скърпи той,
но срещна само вопли и сълзи,
прииждащи в такъв горещ порой,
че криза щеше да се разрази.
Събра търпение като герой
и вместо с упреци да я грози,
си спомни за добрите ѝ роднини,
с които бе приятел от години.

163.

Заеквайки, той заговори нещо,
но мъдрата Антония го спря
преди да почне словото горещо
"Излезте, сър, и спрете таз игра,
та тя умира." Той взе да усеща,
че работата става недобра
и възприе със цялата дружина
заповедта на нейната слугиня.

164.

Изнизаха се всички постепенно,
последен неговият адвокат -
Антония изблъска го надменно,
докато той отстъпваше назад
и мислеше си най-озадачено
как тъй пропадна нощният парад.
Но ето, че затръшна се вратата
в главата дървена на адвоката.

165.

Залостена бе тъкмо и, о, срам!
О, грях! Тъга! О, женски подъл дух!
Как можеш ти да съществуващ сам,
ако светът ни не е сляп и глух?
Да бъдеш чист и свят, със свян ни грам!
Но нека отбележим факта сух:
полузамаян, но красив и млад
Жуан изгря от женския креват.

166.

Не казвам нищо как той бил е скрит,
нито описвам точния терен,
но както беше тъничък на вид
не бе проблем да вземе, според мен,
покривките и Жулия за щит
и даже тук да беше задушен
бе по-добре, вместо да се измъчва,
тъй както Кларенс в неговата бъчва.

167.

Не го жалея също тъй, защото
кой караше го да извършва грях,
отречен при това от обществото,
и твърде рано, на шестнайсет...Ах,
при тази възраст сляпо е окото
на Съвест, на Морал, на Божи страх,
тъй както старец на шейсет години
в кантара иска дявола да мине.

168.

За хала му е трудно да се съди,
но пише във Еврейски писмена
как лекарите кръвните съсъди
на цар Давид в далечни времена
лекували с рецептата да бъде
във допир с млада хубава жена.
За царя бе рецептата добра,
но Дон Жуан едва ли не умря.

169.

Какво да правят? Тук ще е мъжът,
щом изпроводи своите глупци;
Антония прикани пак Умът,
Светата Дева с няколко светци,
но нямаше на що да се опрат -
денят не беше време за крадци.
Антония замря. Уста трептяща
в Жуан впи Жулия, от страх горяща.

170.

Той ѝ отвърна и със тръпна длан
оправи палавите ѝ коси,
дори във този миг на кобна дан
чист порив любовта им украси.
Антония обаче бе без свян:
"По-бързо! Стига глупости! Виси
на косъм всичко. Трябва кавалера
да скрия незабавно във килера!"

171.

Пазете любовта за друга нощ!
О, кой ли тайната ни е издал?
Играе ни съдбата номер лош,
той би могъл да свърши със скандал,
със кръв, дуел, меч, шпага или нож.
Живот рискуваш ти, аз хляба бял,
мадам загубва всичко. За какво? -
За младо полумъжко същество!

172.

"Да беше някой пълен кавалер
на трийсет (хайде де, не се бави!),
а той почти дете, без маниер.
Вкусът ви сигурно ще удиви
(е, хайде, влизай!) и мисионер;
май господарят близо е, уви!
Дано до утре само издържиш
(Жуан, помни, не бива да заспиш!)"

173.

Завърна се Алфонсо у дома
и сложи на ораторството край,
подказвайки, Антония сама
да не се пречка в брачния му рай.
А погледът ѝ бе като кама,
когато, не намирайки колай
как да остане, тя поклон направи,
свещта си духна и ги изостави.

174.

Той почна, миг след като бе мълчал,
да произнася странни оправдания;
ох, твърде дълго бил се колебал,
виновен бил, и не без основания,
но сбъркал, сторил зле, сега разбрал...
Изобщо цялата му реч бе мания
без мисъл, както е яйце без сол,
а учените казват *rigmarol* .

175.

От Жулия ни стон. При все че тя
на всичко можеше да отговори,
една съпруга знае мъдростта
в такива случаи какво да стори
със малко думи - право във целта,
със басни и лъжи тя ще обори
предубедеността на ревността.
Рече ли ѝ мъжът, *един* че има,
презрително тя ще изсъска: *трима* .

176.

Бе Жулия с резервна тайна дръзка:
та Инес и Алфонсо всеки тук
ги помнеше с любовната им връзка,
обаче вмъкваше се довод друг -
не искаше със клюки да опръска
любимата на своя стар съпруг,
защото тя бе майка на Жуан
и бе за него чиста като блян.

177.

Във мислите ѝ бе и друг мотив
за Инес тук въпрос да не зачеква,
мъжът ѝ я ревнува с огън див,
но стигне ли до името пресеква,
не казва кой е момъкът щастлив;
реши ли Жулия за Инес да намеква,
това би значило тя отведнъж
Жуан да предаде на своя мъж.

178.

Във случая достатъчен бе жест.
Или без жест. Достатъчен бе такт -
(безлична и модерна дума днес,
но тя за моя стих е нужен знак) -
държи той в спор за брачната ѝ чест
далеч жената от самия факт:
красавиците лъжат с толкоз чар,
че аз съзирам в туй природен дар.

179.

Те руменят; ние, всъщност аз,
им вярваме; и всеки наш въпрос
е само стимул в техния екстаз
към красноречие, а то е мост
и към въздишките им час по час,
и към метода безнадеждно прост,
чрез който миглите си свеждат те
и плачат... И те правят на дете.

180.

Мъжът поиска прошка и замлъкна,
тя даде му я само наполовина
и няколко условия изтъкна,
лишавайки го смело от дузина
права, а после и забрани вмъкна,
Адам бе сякаш в райската градина.
Алфонсо щеше вече да напуца,
когато, о! - настъпи чифт обуца.

181.

Обуща? Нищо. Щом са женски те,
естествено, но мъжки тези бяха
(уви, романът ще се заплете),
за миг в ръцете му се озоваха,
успя емблемата да разчете -
о, Боже, цял треперя от уплаха -
след туй учтивата му поза рухна
и той съвсем във друга страст избухна.

182.

Запъти се за стария си меч,
а Жулия в килера залетя.
"Жуан, побягвай, той не е далеч,
ти знаеш - през градинската врата,
о, бързай, иначе ще има сеч!
Вземи ключа! О, майчице светá,
закрилай ми го ти с любов гореща!
Жуан, дано не стане лоша среща!

183.

Съветът ѝ съвсем не беше лош
обаче мъничко позакъсня,
това е данък, който в полунощ
от нас събира злобната луна:
Жуан обвзет от страховита мощ
с три скока стигна външната стена,
но там на дон Алфонсо се натъкна
и на земята в миг с юмрук го смъкна.

184.

Бе тъжен боят, воден в нощен мрак
сред крясък "Изнасилване!" , "Тревога!",
но никой към нечакания враг
не се затече в името на Бога;
Алфонсо тук с омразния хлапак
на смърт се беше вкопчил в изнемога,
ругайки, а Дон Жуан в октава
крепеше богохулствената врява.

185.

Алфонсо бе с меч още необнажен
и те се биеха ръка в ръка,
момент в това съзирам твърде важен,
защото видеше ли го така
Жуан, разгорещен, а и уплашен,
врага си към подземната река
на мъртвите отпавил би изцяло
и схватката превърнал би в опяло.

186.

Алфонсо искаше да спре врага;
Жуан, напротив, да направи скок,
и кръв (тя беше от носа) сега
пomeжду тях потече на поток.
Жуан удари пак. И веднага
откопчи се, оставяйки в залог
единствената дреха, както Йосиф,
когато бягал при божествен позив.

187.

Накрая светна огън. И слугите
видяха с изненадан сънен взор
Антония и Жулия горките
припаднали в огромен коридор;
без дъх Алфонсо сведен до вратите.
И нищо друго. Вече на простор
Жуан бе. Леко със ключа издрънка,
отключи и заключи, но отвънка.

188.

Тук свършва тази песен. Трябва ли
да казвам как Жуан избяга гол
и как нощта добре го скри? Нали
тя крие с необмислен произвол
все туй кое не трябва - все белí?
И как скандал с пикантен ореол
за цели девет дни изгря и как
за него в *Англия* се писа чак.

189.

Ако сте любопитни към развода,
към фактите в съдебния процес,
свидетелите - *от* и *за* народа -
ще трябва да се отнесете днес
към писанията от периода,
а те са няколко, най-малко шест.
Сред тях е първи Гарни ми се струва,
за тази цел той до Мадрид пътува.

190.

Но дона Инес, за да приглуши
един от най-големите скандали,
достигали до людските уши
от времето на страшните вандали,
реши, (а тя реши ли, не греши)
на Богородицата да запали
гора от свещи. После чрез познати
далеч от Кадикс дон Жуан изпрати.

191.

Тя искаше по суша и море
Жуан да прекоси Европа цяла,
в морала си петната да прозре
(да го смени на Франция с морала? -
могло би тъй да се подразбере).
А Жулия се беше озовала
по спешност в манастира. Много страда -
това личи от следната тирада:

192.

"Не ще да видя милото лице,
това е мъдър, но трагичен час!
Отдръпвам се от твоето сърце -
като се жертвах, побеждавах аз -
ако съзреш на листа петънце,
не е сълза, макар че с много страст
любих. Нещастieto ме срази;
горят очите ми, но без сълзи.

193.

Обичах те, обичам те с любов,
с която брак, богатство, мъж и вяра
изгубих, но спечелих огън нов
и с него аз ще понеса товара
на моя кръст без богохулствен зов -
тъй силата на спомена ме кара
да се топя от сладост. Затова
и няма укор в моите слова.

194.

Мъжът кръжи от любовта встрани,
а за жената тя е всичко. Той
е поп, моряк, търговец на храни;
за тога, меч, за орден на герой
и слава е готов да размени
сърцето си при всеки нов завои.
А ние греем със единствен факт,
да любим пак и да ни стъпкват пак.

195.

Прослава и наслади чакат теб,
ще бъдеш любен и ще любиш ти.
Със мен е свършено. В молитвен склеп
срама си ще укривам, без мечти,
погребани от случая нелеп,
но не без страст, страстта ми пак пламти,
тъй както нявга. Сбогом! Любовта
е празна дума, щом е в пепелта.

196.

Гърдите ми са слаби; но все пак
аз мога мислите да събера;
кръвта ми се разплисква в своя бяг,
приканвана към тихи езера
от моя дух, тъй както морски бряг
кроти вълните в каменни недра.
Но как сърцето си да утеша
със мъдростта на моята душа?

197.

Какво да кажа повече не знам,
а не поставям още край с печат,
позорът ми е толкова голям,
че в него смърт разстила мрачен хлад,
но тя не пуска лесно в своя храм
онези, що към нея се стремят,
и аз ще преживея този миг
на сбогом с болка и сподавен вик."

198.

Писмото бе на листи позлатени
със нов, грижливо изтънен писец
и с букви от вълнение смутени,
скърбящи като траурен венец.
Печатът с мото бе "Мисли за мене!",
извезан сякаш с позлатен конец,
и мотото забиваше се в мозъка.
От първо качество бе също восъка.

199.

Туй за Жуан бе пълна неудача;
дали да продължа, или пък не,
с делата му, това ще е задача
на публиката, засега поне.
Ако не счита тя, че бавно влача
интригата със слаби рамене,
то след годишен отпуск на поемата
аз ще снабдя с куплети нови темата.

200.

Аз пиша епос. Ще го разделя
в дванайсет книги; всяка книга пълна
с любов, войни, тайфуни и весла,
със списък на царе и кораби със вълна,
с герои нови; *с трите начала* -
опитвам се метода да погълна
на Омир и Виргилий. И тренирам
от ада изгледи да имитирам.

201.

Със времето ще уточня това
на Аристотел съобразно нрава
и *Vade Mecum* в първата глава,
което днес поета възвисява,
а и глупците, не един и два;
поетът-прозаик бял стих създава,
но зная аз, ще спрат аплодисментите,
ако без рими ми са инструментите.

202.

Различие известно съществува
между епиците, събрата с мен,
и то е в моя полза, ми се струва,
(аз не прикривам правдата; освен
това сама отгоре тя изплува);
те венцехвалят в стил тъй вдъхновен,
че басните им стават на тесто...
А "Дон Жуан" е верен сто на сто.

203.

Във случай на съмнения аз моля
да проверите точно всеки факт
от пресата, чиято честна воля
едва ли ще оспори даже враг.
При мен присъства Истината гола,
щом казвам, че със дявола в контракт
Жуан се свърза чрез нечиста сила.
Аз сам видях, когато бях в Севиля.

204.

Ако се унижа да пиша проза,
навярно правилник ще сътворя
за стихотворството. Без всяка поза
твърдя, че той ще е една гора
от неизвестни факти с дъх на роза
и предвестител ще е на зора.
"Мечти в шише - със мотообработил.....
Поетът сам да си е Аристотел!"

205.

"Във Милтън, Драйдън, Поп, ти имай вяра;
не в Уордсуорт, във Колередж и Соути,
единият е луд, пиян без мяра
е вторият, а третият лъготи.
От Краб се вдига поетична пара,
а "Хипокрен" на Кямбел без живот е;
кради, но не от Роджърс - по калъпа
на Мор е неговата муза скъпа.

206.

Не пожелавай музата на Сосби -
Пегаса му е със особен нрав;
не бъркай тъмни поетични гозби
от мрак с лъжесвидетелски състав;
но туй, което като виртуоз би
могъл да правиш без да става гаф,
е да целуваш силния кривак:
той в миг превъзпитава всеки враг.

207.

Рече ли някой, че не съм добре
с Морала в моя стих, ще кажа: Не,
не съм съгласен да се разбере
така романът; от онез поне,
които поетичното море
си мислят, че им е до колене.
Освен това в Дванайста песен даже
предвиждам Бог злодея да накаже.

208.

Ако все пак поиска някой сляп
напътствията ми да наруши,
поради глупост и характер слаб,
и всячески се сили да внуши,
че липсвал "поучителен етап",
то, ако поп е, значи, че греши
умишлено, а ако е критик,
греши от страх пред нечий чужд пестник.

209.

Съда на публиката чакам аз
и моля да повярва в мойто слово -
за развлечение по някой час
да отдели сърцето е готово
(децата дъвчат дъвката със страст!).
Недейте съди моя стих сурово
от страх, че ще приличате на скитите.
При баба си намерих том за бритите.

210.

Изпратих тази книга на издателя
и той любезно ми благодари,
държах се с него като със приятел, а
излезе, че ламти той за пари -
(уж на писателите почитател е),
дори ме най-нахално укори,
че нищо не получил бил за брити...
Ще кажа: Да му са халал парите.

211.

След като имам вече тази връзка
държа за публиката, а на тях -
списанията, храм на злоба дръзка,
аз наказанието сам избрах,
загдето върху мене злъч се пръска,
ще спра за тях да пиша, нямам страх,
без оглед те дали са единбургски,
неделни, деветмесечни и турски.

212.

*Non ego hoc ferrem ialida juventa
Consule Planco*" писал е Хораций,
приемаш тази поетична рента
сега, но ако с шест лета по-млад си
(желая да датираме от Брента)
би искал да посплашиш тез юнаци
със сила от онази ера дар,
когато тук Джордж Трети беше цар.

213.

Но днес, на трийсет, аз съм посивял
(а на четирсет как ли ще изглеждам? -
май за перука вече съм узрял)
и по сърце до старци се нареждам;
не съм напролет с огън запламтял
и с блян във младежта не се заглеждам,
душата ми от скърби заплена е
и пълна е със горестни крушения.

214.

О, нивга веч, о, нивга веч над мен
не ще се разгори любовен плам
със силата на ярък слънчев ден
и чувства, на които аз съм храм.
Със себе си е всеки ограден,
като пашкул без лъч, без свян и срам,
а само чрез любов се разцъфтява
и сладостта се с нея удвоява.

215.

О, нивга веч, ти, горестно сърце,
не ще си мой единствен светъл свят,
освен ако успея със ръце
да преобърна времето назад;
ти бе за мен и галещо перце,
и меч суров - сега си смъртен хлад,
а аз се чудех нявга как ли мога
да паля в тебе толкова тревога.

216.

Не ще се върнат дните за любов
и чарът на девица и вдовица
не ще ме прави дървен философ,
като преди; ще стана важна птица,
стар джентълмен, навлязъл в цикъл нов
без песни и бутилки във редица,
а на Греха от зимната гора
скъперничеството ще избира.

217.

Амбицията моят идол беше,
разбит от радости, от лъст и скърби,
а тях Безволието ги крепеше
с насилие, което ме прегърби;
косите си добрата Муза реше
и се усмихва през сълзи и кърви,
но още пази нежната си власт
чрез римите и страстния си глас.

218.

Що значи край на Славата? Той е
известна част от неизвестна книга:
сравняват го със щурм на върхове,
до чийто край окото не достига.
За него мре човекът в боеве,
рисува, пише, статуи издига,
за да остави там край гроба пуст
картина, име или бронзов бюст.

219.

Що е Надеждата? Хеопс нали
издигна пирамида - рекордър,
поиска Времето да намали
и да даде на Паметта простор:
но ето, че елейните смоли
на мумията му в двореца горд
са осквернени от крадец жесток:
Хеопс на всички да е за урок!

220.

О, аз, бидейки искрен философ,
се убеждавам всеки ден добре
в закона на природата суров,
че всичко тук се ражда да умре.
Затуй живот недейте иска нов,
а плувайте в житейското море
с утехата, че лошото поне
е по-добро от празно портмоне.

221.

Но засега, читателю добър,
и още по-добър мой купувач,
настъпи време за поета, сър,
да се ръкува и без хленч и плач
да каже сбогом. Под един чадър
вървяхме. Аз бях скромнен ваш водач.
Не ме ли щете, да се махна знам,
тъй пример аз на другите ще дам.

222.

"Пътувай книжке! В мойта самота
оставам; ти върви по своя път
и ако в тебе има доброта,
ще те открива винаги светът."
Тълкувам Уордсуорт, а Соути чета
и без да ща ограбих им стихът -
цитатът ми от тях е сътворен;
читателю, недей упреква мен!